



kind & samenleving

Maart 2017
editie 13

Qua Jong



Foto cover: Carmen De Vos



Inhoudstafel

- 3 Edito
Pioniers in het leven
- 4 Awel-coördinator Sibille Declercq
"We praten veel over seksualiteit bij tieners,
maar nauwelijks over hoe ze omgaan met afwijzing"
- 7 Toen was rommel nog heel gewoon
De ontdekking van een oude doos
- 10 Wie niet weg is, is gezien
Over paashazen en geheime kampen
- 12 Een oefening in rust en leesbaarheid
Hoe stem je een stad af op mensen met autisme?

[@kindsamenleving](https://twitter.com/kindsamenleving)

www.k-s.be





Edito

PIONIEREN IN HET LEVEN

'Dat is nu eens typisch iets voor uw generatie', zeg ik tegen mijn tienerdochter, wanneer zij bijvoorbeeld op Instagram zit, terwijl ze op tv een aflevering van Game of Thrones bekijkt en nog door een huiswerk Duits bladert.

'Dat is nu eens typisch voor uw generatie om zoiets te zeggen', kaatst zij dan terug, 'lekker makkelijk om ons zo in een hokje te duwen.'

Wil je duizelig van vermoeidheid voor de spiegel staan: neem een peuter. Wil je jezelf weer ongefilterd weerspiegeld zien: haal een puber in huis. Zij, de puber, aanvaardt geen wij-zij-denken, omdat ik haar dan niet ernstig neem. Voor haar is het zoveel als zeggen: wacht maar tot je groot bent, spaar je tranen voor later, jouw problemen zijn nog niet groot genoeg om er aandacht aan te besteden.

Ik moest eraan denken toen ik Sibille Declercq hoorde vertellen over het Awel-onderzoek naar jongeren en de liefde. Jongeren voelen zich vaak niet ernstig genomen als ze met volwassenen over de liefde praten. Volwassen Awel-vrijwilligers vinden het dan weer moeilijk om zonder oordeel naar jongeren en hun liefdesperikelen te luisteren. Ze hebben het immers zelf meegemaakt, en de verleiding is groot om te zeggen: in onze tijd deden we dat anders, de jeugd van tegenwoordig heeft geen idee. Uit het onderzoek bleek nochtans dat tieners, die fameuze digitale inboorlingen, nog altijd worstelen met hun onzekerheid, de angst om afgewezen te worden, de vraag hoe ze hun hoofd nu juist moeten houden bij het kussen. Aandoenlijk herkenbaar is het. De setting is misschien wel veranderd, maar de stormen van de liefde zijn dezelfde.

Kinderen en jongeren zijn, net als wij, pioniers in het leven en ervaringsdeskundigen in het nu. De uitdaging als je met hen werkt, is dan ook om altijd weer de blik los te laten van het kind dat je zelf bent geweest, en met de ogen van nu te zien wat wezenlijk is. Dat bleek ook toen bij Kind & Samenleving een doos vol oude foto's uit ons verleden als organisatie opdook. We wisten dat die doos bestond. We hadden er ooit langdurig naar gezocht - langer dan naar al onze huissleutels en portefeuilles samen - en er in gedachten weer afscheid van genomen. Misschien had iemand ze weggegooid. Misschien was ze ergens vergeten. Hoe gaat dat met dingen waarvan slechts achteraf blijkt dat ze waardevol zijn. In musea zijn al hele kunstwerken opgeruimd omdat ze met rommel werden verward.

Toen we ze eenmaal hadden gevonden, werd de doos een magneet. Ze bood ons een verslavende verzameling beelden van speelterreinen uit de jaren zeventig. En ja, het was mooi om te zien hoe afdankertjes, roestige spijkers, hamers, oude auto's, banden en buizen toen nog als spelmateriaal konden dienen. In die jaren was rommel nog heel gewoon. De verleiding was groot om langdurig te mijmeren over de vrijheid van vroeger, maar nostalgie is een valkuil. Toen we beter keken, maakte de doos ook duidelijk dat het spelen zelf niet veranderd is. Geef kinderen water, avontuur, materiaal en wat verstopplekken, en ze zijn vertrokken. Hoe snel de wereld ook aan ons voorbij denderd, ze verlangen in essentie nog altijd naar dezelfde dingen.

Wat ik me wel afvraag, is of ik thuis de doos met oude familiefoto's niet dringend eens moet verstoppen. Gewoon, zodat mijn dochter ze later onverwachts kan ontdekken. Iets vinden waar je niet naar op zoek was: het is een onderschatte vorm van geluk.

Kaat Schaubroeck
kaatschaubroeck@telenet.be



Sibille Declercq, coördinator bij Awel, over lentekriebels en liefdespijn

“WE PRATEN VEEL OVER SEKSUALITEIT BIJ TIENERS, MAAR NAUWELIJKS OVER HOE ZE OMGAAN MET AFWIJZING”

Tieners, lente en de liefde, het klinkt zo heerlijk luchtig. Misschien zelfs té luchtig, vindt Sibille Declercq. Uit een nieuw onderzoek van Awel blijkt immers dat kinderen en jongeren wel vaak wakker liggen van de liefde, maar zich lang niet altijd ernstig genomen voelen.

Door Kaat Schaubroeck. Foto tieners: Carmen De Vos.

Verliefdheid staat op twee in de top-tien van thema's waarover kinderen en jongeren contact opnemen met Awel. Da's bijna een opluchting: zo'n vrolijk thema.

Sibille Declercq: “Dat lijkt het inderdaad te zijn, maar net daardoor riskeren we dat we het niet ernstig genoeg nemen. Dat merken we ook bij de kinderen en jongeren die ons contacteren: dat ze zich vaak niet begrepen voelen. Vanuit de maatschappij wordt er erg nonchalant gereageerd op hun vragen, maar het is niet omdat je nog niet volwassen bent dat liefdesverdriet niet pijnlijk kan zijn. Als pakweg een achtjarige verliefd is op een leerkracht, dan wordt die liefde uiteraard niet beantwoord, maar voor een kind kan dat wel hard zijn. Je moet het niet groter maken dan het is, maar het is wel belangrijk dat er ruimte is voor dat verdriet. Afwijzing voelt ook op die leeftijd heel hard aan.”

Het zit al in ons taalgebruik, natuurlijk: we noemen het bakvisliefde. We zeggen: spaar je tranen voor later.

“Of zoals mijn moeder zei: ‘Er zijn nog moeders met zoontjes.’ Volwassenen hebben van die dooddoeners, terwijl kinderen en jongeren alleen maar iemand willen die luistert. Iemand die zegt: natuurlijk voel je je daar verdrietig bij, natuurlijk ben je soms onzeker, natuurlijk is het moeilijk om op iemand af te stappen. Voor een tiener die zwart-wit denkt en een lichaam heeft waarin de hormonen welig tieren, is het bikkelhard om afgewezen te worden. Het viel ons trouwens op dat daar zelfs in de wetenschappelijke literatuur nauwelijks aandacht aan is besteed. We weten heel veel over seksualiteit bij tieners, maar nauwelijks iets over hoe je omgaat met afwijzing.”

Het zit al in ons taalgebruik, natuurlijk: we noemen het bakvisliefde. We zeggen: spaar je tranen voor later.





Wat is jullie nog meer opgevallen in het onderzoek?

“Dat jongeren echt nog veel vragen hebben over seksualiteit – ook al denken veel volwassenen dat ze alles al weten. Ook op school gaan we er nog te vaak van uit dat het wel duidelijk is. We hebben ze een les gegeven en een video getoond van hoe het gebeurt, maar de vragen van jongeren zijn ontwapenend praktisch: hoe moet ik nu tongzoenen, en hoe moet ik mijn hoofd dan houden? Vaak zijn ze ook bang dat hun ouders denken dat ze meteen seks hebben met hun liefje: dat maakt dat ze thuis soms helemaal niets durven zeggen.”

Zien jullie ook de impact van sociale en nieuwe media?

“Toch wel. We merken bijvoorbeeld dat ze hun liefje soms alleen maar via die sociale media kennen. Vaak zijn die media dan als een verlengstuk van hun fantasie, maar jongeren voelen ook wel aan dat ze daar vroeg of laat uit moeten komen, en dan is de drempel wel groot. Ze vinden het ook makkelijker om conflicten uit te praten via sociale media dan in real life, terwijl ze tegelijk aangeven dat het wellicht niet voldoende is. Ze hebben daar veel vragen rond, en wij hebben nog niet altijd de antwoorden, omdat het ook voor ons allemaal nieuw is.”

We zitten ook snel in dat veroordelende: in onze tijd deden we het anders.

“Ja, en tegelijk is het zo’n deel van hun leefwereld, dat we hen dat niet kunnen ontnemen. We moeten hen wel leren om daar op een correcte manier mee om te gaan, en dat blijft een zoektocht. We merken alleszins wel dat die nieuwe media voor ons een enorme troef zijn om jongeren te bereiken. Via chat vertellen ze ons de zwaarste problemen, veel zwaarder vaak dan via de telefoon. Het is dus een manier waarop zij makkelijk in gesprek gaan, maar als volwassenen hinken we daar achterop. Binnen het onderwijs zit dat ook niet: hoe voer je online een goed gesprek?”

Wie contacteert jullie nu het vaakst als het over de liefde gaat?

“De dertien- tot vijftienjarigen, en vaak gaat het over liefdesverdriet of heel praktische zaken, maar dé topvraag is: hoe kan ik weten dat die ander verliefd is op mij? Die onzekerheid, de schaamte, de angst om uitgelachen te worden, die emoties zijn belangrijk voor jongeren. Wat we ook dikwijls krijgen, zijn vragen als: ik heb nog nooit een liefje gehad, en ik ben al vijftien, is dat wel normaal? Dan is ons forum een grote troef, omdat ze er kunnen lezen hoe andere jongeren dat ervaren en een stuk erkenning en herkenning vinden.”





De omstandigheden zijn veranderd, maar die thema's lijken me van alle tijden.

“Dat is zo. Dat maakt het ook zo moeilijk voor onze vrijwilligers. Als er nu één thema is waarover je geneigd bent te praten vanuit je eigen ervaring, dan is het wel de liefde, terwijl we onze beantwoorders toch moeten vragen om dat net níét te doen. Soms vragen jongeren of ze het moeten uitmaken omdat hun vrienden hun lief niet zo tof vinden. Als volwassene denk je: trek je niks aan van wat je vrienden zeggen. Terwijl die vrienden-groep voor een puber net heel belangrijk is. Er zijn geen pasklare antwoorden, jongeren kunnen wel handvatten krijgen, maar ze moeten ook nog zelf een stuk werk verrichten. Met pesten heb je het wat dat betreft makkelijker: dat moet stoppen. Bij verliefdheid is het grijzer.”

Dromen jongeren eigenlijk nog van de eeuwige liefde?

“Als postmoderne mensen denken we natuurlijk altijd dat het beter kan. En we krijgen die vraag ook heel vaak: is dit nu mijn ware, en is het normaal dat het soms saai is? Dan moeten we hen durven zeggen dat een relatie pieken en dalen heeft, dat verschillen kunnen irriteren, en dat ze met elkaar moeten praten over wat goed en minder goed voelt. Bij kwetsbare jongeren speelt dan nog mee dat ze soms zodanig hunkeren naar liefde en geborgenheid dat ze die desnoods ten koste van zichzelf zoeken. Ze doen alles voor die partner, ook al gaat het in tegen hun eigen waarden. Vandaar dat we ook zeggen dat net zij een serieuze mentor nodig hebben: iemand die samen met hen kan zoeken hoe ze daarmee kunnen omgaan. Daar voelen we ook wel dat we op onze grens zitten: met die jongeren is één gesprek vaak niet voldoende. We pleiten daarom ook nadrukkelijk voor een warme doorverwijzing, waarbij we ze rechtstreeks in contact kunnen brengen met hulpverleners, zodat ze niet van het kastje naar de muur gestuurd worden. Verder is het voor alle kinderen en jongeren belangrijk dat we als volwassenen met een open blik naar hun beleving kijken, zonder meteen een oordeel klaar te hebben...”

Maar dat blijft wel moeilijk, blijkbaar.

“Ja, absoluut. Je hebt je eigen waarden als volwassene, maar als je begrip wilt opbrengen voor een jongere, moet je ook kunnen luisteren, en pas in tweede instantie inbrengen: kun je het nu ook eens bekijken vanuit het standpunt van je ouders?”

Over ouders gesproken: ik vond het wel markant dat de relaties met hen gespreksthemas nummer één zijn bij Awel. Veel meer dan terreur, bijvoorbeeld.

“Dat vonden wij ook. Meteen na de aanslagen in Parijs hebben we een enorme piek gezien in de vragen over terreur. Veel scholen en ouders zaten toen ook met de handen in het haar. We vermoeden dat de maatschappij bij de aanslagen in Brussel al veel beter voorbereid was, en wij vrezen dat er bij kinderen en jongeren al een stuk gewenning is. We hebben nog een kleine piek gezien met de aanslagen in Brussel, maar wat gebeurde in Berlijn of in Nice: dat heeft nauwelijks impact gehad op de oproepen. Al heel snel zaten we bij de standaardgesprekken over de relatie met de ouders, en we merken dat die gesprekken alleen maar toenemen. Wat ons daar dan opvalt, is dat jongeren over heel wat zaken niet durven praten thuis. Al dan niet terecht, hoor, maar vaak gaan ze ervan uit dat hun ouders het te druk hebben op het werk, of dat hun hoofd er niet naar zal staan omdat ze in een echtscheiding verwickeld zitten...”

Wat zegt het eigenlijk over onze samenleving, als net die gesprekken toenemen?

“Er wordt hoe dan ook veel verwacht, op alle terreinen. Veel ouders kampen inderdaad met stress, worstelen met een burn-out, maar ook van kinderen wordt heel veel verwacht. Ze moeten uitblinken in de tekenacademie, in het voetbal... Er moet zoveel, en dat laat niet altijd veel ruimte voor een echt gesprek. Dat merk je wel, dat jongeren daarop vastlopen. Ze hebben vragen over school, over verliefdheid, hun seksuele geaardheid, maar weten niet goed hoe of wanneer daarover te beginnen: er lijkt geen geschikt moment te zijn. We merken dat jongeren nu vooral op zoek zijn naar dat luisterend oor. Ik denk dat het wezenlijk is dat we dat op zijn minst zien en dat we hen ook de geruststelling bieden: dat ze mogen worstelen.”

Het rapport ‘Liefde in de kno(o)p’ kunt u nalezen op www.awel.be



De oude doos

TOEN WAS ROMMEL NOG HEEL GEWOON

Verhuizen, dat is altijd ook stoten op restjes verleden. Bij organisaties is dat niet anders. Toen we in de kerstdagen met Kind & Samenleving naar Mechelen verhuisden, trok een oude doos onze aandacht. Ze droeg het opschrift NDO, Nationale Dienst voor het Openluchtlevens, en zat tjokvol foto's...

Door Johan Meire.

Uit de NDO kwamen onder meer Kind & Samenleving en de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk voort. De oude foto's tonen dan ook de couleur locale van speelpleinwerkingen en wijkspiegelpleintjes van een 40-tal jaar geleden. En ook de publieke ruimte van toen, het spel van kinderen, participatie met kinderen en volwassenen – zo'n beetje ons DNA – zaten in die doos.

De foto's tonen eerst en vooral hoe het toen allemaal wat rommeliger mocht dan we nu gewoon zijn. Overwoekerde terreinen en ronduit versleten speeltoestellen verraden hoe plekken soms verwaarloosd werden, maar er was ook meer ruimte voor het niet perfecte. Omdat de waterspeelplek gewoon een grote bak met water was waarin autobanden rondslingerden, omdat er een kapotte auto stond die je kon beschilderen, omdat er op het grasveld zomaar een geblutst metalen vat lag.



Een hoop rommel met een paar deuren erop fungeerde als materiaalplek op een van de bouwspeelpleinen waar toen, zowel in Vlaanderen als in Wallonië, mee geëxperimenteerd werd.



Die beschikbare rommel vormde ook de basis voor opvallend veel grote constructies op de vakantiespeelpleinen. Vermoedelijk in Brussel timmerde het meisje met de hamer mee aan deze stevige hut, voorzien van ramen mét vensterbanken. Aan de gevel bengelde zelfs een Mariakapelletje vol stro.



Of kijk naar deze assemblage: doeken dienden als plafond en als muur, maar er waren ook planken, een houten palet, een uiteenvallend rolluik, en een stevige stapel bierkatten.



Lege bierkragen en afgedankte autobanden: niets is beter om een groot kamp of een andere constructie mee te bouwen. Op de vakantiespeelpleinen van vandaag worden nog altijd kampen gebouwd met bijvoorbeeld colabakken, maar op de foto's zien we alleen bierkragen, bijna altijd uit hout: Abdij Westmalle, Op-Ale uit Opwijk, Biertoren uit Kampenhout, Leopold uit Brussel. Het is niet bekend welke kragen de beste constructies opleverden.



In de loop van het jaar willen we vaker oude foto's brengen, niet zozeer uit nostalgie, maar vooral als voorzet om kritisch naar speelplekken te kijken. Hoeveel rommel verdragen ze? Hoeveel gevaar? En hoe vind je de balans tussen verwaarloosde terreinen en steriele speeltuintjes? Wat vinden kinderen spannend en wat inspireert hen tot spelen? En geeft onze publieke ruimte hen nog wel voldoende prikkels?

Of hoe een oude doos ons uitdaagt om ook over de toekomst na te denken.



“Wie niet weg is, is gezien!”



OVER PAASHAZEN EN GEHEIME KAMPEN

Omdat spelen nu eenmaal in het DNA zit van Kind & Samenleving, zetten we vanaf nu telkens één aspect daarvan in de kijker. Met de paasvakantie in zicht, was het eerste thema snel gekozen. Pasen, dat is immers ook één van die complot-rituelen waarmee de grote mensen samenspannen om kinderen plezier te bezorgen. Paaseieren rapen gaat voor kinderen over snoep, maar zeker ook over verstoppertje, vinden en schuilen in een hoekje.

Door Johan Meire.

jmeire@k-s.be

Foto met buis: DiegoFranssens.

Straks liggen er plots weer massaal veel paaseieren in huis en tuin. Naargelang uw voorkeur ter zake werden ze daar gedropt door de paashaas of door de paasklokken, wat in beide gevallen een tamelijk lachwekkende historie is. Een haas die iets onduidelijks met eieren heeft, en kerkklokken die – daar is de lente! – vertrekken naar Rome en beladen met eieren terugkeren naar de eigen parochie. Die eieren bestaan dan gek genoeg meestal uit chocolade, vermoedelijk onderweg opgepikt in Zwitserland, maar eieren moeten het zijn. Ze helpen namelijk om de loop der seizoenen aanschouwelijk te maken voor ons grut. Eieren, dat is lente, nieuw leven, wedergeboorte. Van eitjes komen kuikens (van die schattige pluchen gele met van die echt uitziende oranje pootjes). En eierschalen in de grond maken de bodem vruchtbaar.

Die symboliek blijft een beetje verborgen achter het actiegerichte stuk van de traditie. Anders dan Sinterklaas brengen hazen en klokken hun cadeautjes namelijk niet op een presenteerblaadje naar de kinderen. Ze doen het niet voor de schouw, maar in het geniep. Ze mikken de eitjes in onbereikbare hoekjes en kanten, zodat het einde van de vasten zich aankondigt met een grote zoektocht naar snoep (en buikpijn).

Je verstoppertje is hengelen naar aandacht

Huis of tuin worden met Pasen even een magische plek waar zomaar schatten verborgen liggen die je kan vinden als je maar hard genoeg zoekt. Dat treft, want voor verstoppertje en zoeken zijn kinderen wel te vinden. Verstoppertje is een van die spelletjes die kinderen overal ter wereld spelen; een variant op het ‘kiekeboe’ van baby en ouder. Spelletjes moet je wel leren. Jonge kinderen zijn vaak waanzinnig slecht in zich verstoppertje. Ze doen hun ogen dicht of verbergen hun gezicht, en denken dat ze zo ook zelf uit het zicht zijn. Ze vergeten dat hun lichaam breder is dan die smalle paal waar ze achter staan, of dat hun voeten onder het gordijn uit steken.





Gelukkig is het helemaal niet erg als je gevonden wordt: je verstoppertje is hengelen naar aandacht. De wereld draait heel even rond wie zich gezocht en gevonden wordt. Daarom doen sommige kinderen niets liever dan zich verstoppertje als je het huis of de kamer binnen komt: zo trekken ze je mee in hún wereld.

Eens ze loskomen van verstoppertje binnenshuis, met hun ouders, spelen ze met leeftijdgenoten, en dat vraagt organisatie en afspraken. Wie is 'hem'? Tot waar loopt het terrein waar je je mag verstoppertje? Het spel zelf, dat vraagt fysieke activiteit – rennen, je wegstoppen, de ander uitdagen, risico's nemen, bijna gevonden worden en weer de veiligheid opzoeken, en ondertussen de nietsvermoedende voorbijgangers smeken om zo normaal mogelijk te doen.

Verborgen = geborgen

Zoals katten houden jonge kinderen van veilige, begrensde, nipte plekken. Dan gaat het hen minder om aandacht en spanning, maar zoeken ze vooral geborgenheid op. In een doos, helemaal onder de dekens van het bed of in een grote buis op het speelplein: dat is het plezier van een eigen plekje, waar de wereld gereduceerd is tot amper een omhulsel rond jezelf. Daar ben je meester van je eigen, totaal controleerbare plek.

Kinderen kunnen makkelijk geheime plekken opnoemen waar ze zich kunnen verschuilen, binnenshuis of buitenshuis. Sommigen gaan wat buiten spelen of rondfietsen, of ze maken zich onzichtbaar met een boek of een computerspelletje. Maar de meesten gaan dan gewoon even rustig alleen zitten of liggen: 'in mijn boom', 'op een geheime plek in een kartonnen doos', 'op zolder', 'op het terras, ik ben alleen en ik mag dat met de sleutel dicht doen'. Kinderen gebruiken die plekken om na te denken, te spelen met huisdieren, eruit tevoorschijn te springen om broers of zussen te doen schrikken, dingen te verstoppertje, en zeker ook om met hun emoties om te gaan. Ze gaan er naartoe als ze boos of verdrietig zijn of omdat ze gewoon even uit het zicht van anderen willen blijven.

De magie van een geheim kamp

Omdat dergelijke plekken zoveel eigenheid én zoveel uiteenlopende mogelijkheden hebben, zijn ze betekenisvol. Dat is des te meer zo als kinderen die plek zelf hebben gecreëerd. Wat lakens over de zetels en we hebben een kamp. Opnieuw is dat deels verstoppertje: uit het zicht zijn, maar in een vertrouwde omgeving. Bovendien is het zelf wat extra geborgenheid creëren, zoals ook grote mensen doen in het hoekje van de zetel, met een dekentje. Of stoere mannen met hun man cave in tuin of garage.

Buitenshuis kan zo'n kamp makkelijker een eigen 'clubhuis' worden voor kinderen, weg van de grotemensenblikken. Even onafhankelijk zijn en zelf de regels bepalen. Maar een klassiek kamp is echt verborgen in het groen. Het ligt uit het zicht; je kan erheen als je weer iets hebt uitgespookt wat niet mag, en niemand zal je vinden. 'Een kamp' is bijna per definitie 'een geheim kamp'.

Als schuilplek is het ook ideaal om zélf dingen te verstoppertje. Snoepjes verbergen kinderen liever onder het bed of ver weg in een lade, maar wat niet in de handen van onbevoegden mag komen, kan ook prima bewaard in een kamp. 'Wapens' bijvoorbeeld, of vuile boekjes. Wanneer ze daar dan aan toe zijn, is de magie van het ongerijmde geloof in hazen en klokken wellicht zoek.



Een oefening in rust en leesbaarheid

HOE STEM JE DE STAD AF OP KINDEREN MET AUTISME?

Wat is dat toch met die labels? Kinderen hebben autismespectrumstoornis, ADHD, dyslexie. Steden zijn kindvriendelijk, autismevriendelijk, dementievriendelijk... We delen mensen en dingen graag in hokjes in, maar biedt ons dat houvast, of labelen we ons net kapot?

Door Wouter Vanderstede
w.vanderstede@k-s.be

Op de Child in the City-conferentie in Gent maakte de presentatie van Keith McAllister indruk. Als vader van een zoon met autismespectrumstoornis (ASS) hield hij een doorleefd pleidooi voor een 'autismevriendelijke stad'. Hij bood niet direct oplossingen, stelde vooral vragen. Maar de urgentie is duidelijk: uit een betrouwbare [Zweedse studie](#) blijkt dat mensen met autisme vroeger sterven, vooral door zelfdoding. Autisme is aangeboren en komt voor bij 0,2 à 1% van de bevolking, soms gecombineerd met een andere stoornis of psychologische problemen.

Vanuit die wake-up call hield McAllister, een architect, een pleidooi om mensen met autisme niet op te sluiten op een eiland. Sociaal isolement is net het grootste gevaar. Mensen met autisme moeten gebruik kunnen maken van belangrijke voorzieningen in de stad, maar dit is niet evident.

Verdwalen in zintuiglijke prikkels

Uit bevragingen bij jongeren met autisme leerde McAllister dat de angst om te verdwalen de grootste rem is om zich zelfstandig door de stad te verplaatsen. Omgevingsinformatie die via de zintuigen binnenkomt, wordt bij mensen met autisme immers anders verwerkt. Het is voor hen moeilijker om details te ordenen tot een samenhangend geheel. Ze zijn over- of net minder gevoelig voor zintuiglijke prikkels en het kost hen erg veel inspanning om de patronen in al die zintuiglijke informatie te zien. Zeker in een chaotische stad is het voor hen moeilijk om in alle omstandigheden de rechte lijn te blijven houden. Kinderen komen bovendien vaak tot rust in groene omgevingen, en hebben ook nood aan een voorspelbare dagorde en eenduidige informatie.

Leesbaarheid, duidelijkheid, orde, voorspelbaarheid en demping van zintuiglijke prikkels zijn daarom basiskwaliteiten voor een autismevriendelijke stad. Enkele steden in de UK zijn daarin koploper. Net als bij de beweging van kindvriendelijke steden, is er een soort wedloop ontstaan naar de meest autismevriendelijke stad.

Liverpool is het meest zichtbaar en definieert de autismevriendelijke stad als een plek waarin mensen met autisme

- zich zelfstandig kunnen verplaatsen met openbaar vervoer
- kunnen shoppen in voedings- en kledingwinkels
- kunnen deelnemen aan sport en vrije tijd
- culturele en toeristische voorzieningen kunnen bezoeken
- kunnen eten in restaurants
- adequaat worden ondersteund door gezondheidszorg

Het lijstje klinkt ons bekend in de oren. Het vormt een houvast voor het concept kindvriendelijke stad.



Bron: <https://www.autismspeaks.org/blog/2014/05/14/what-would-city-designed-people-autism-look>



Liverpool werft hiervoor partners die de stad voorzien van training, en werkt samen met gespecialiseerde organisaties. Daarnaast blijken 'autism friendly shopping hours' succesvol te zijn. Door gedimde lichten, zachte muziek en het weren van vele prikkels voelen ook niet-autistische klanten zich aangetrokken.

Interested in being an autism champion? | imagine@autismfriendlyliverpool.com

LIVERPOOL AUTISM CHAMPIONS
Striving to be autism friendly

Home ▾ How What Who ▾ GET INVOLVED 🔍

Imagine a Liverpool of Autism Champions

What does the term autism-friendly city mean?

According to Autism Together and Autism Adventures, an autism-friendly city should be one where those with the condition are able to:

- ★ Travel on public transport
- ★ Shop for food and clothes
- ★ Take part in sports and leisure activities
- ★ Visit cultural and tourist institutions
- ★ Eat in restaurants
- ★ Be supported appropriately by healthcare and emergency services

The partners are working with autism professionals across the UK to develop nationally accepted criteria.

Bron: www.autismfriendlyliverpool.com

Ontwerpen voor een zo groot mogelijke groep

Het succes van de autisme vriendelijke shopping-uren illustreert dat maatregelen voor bijzondere doelgroepen interessant kunnen zijn voor iedereen. Dit inzicht vormt ook de grondslag van 'universal design' of 'design for all'. Fysieke en sociale omgevingen die toegankelijk zijn voor de ruimst mogelijke groep gebruikers vormen de sleutel tot participatie voor iedereen.

Bij elk ontwerpproces staat dan de vraag centraal: hoe kan een voorziening, een product, een gebouw of publieke ruimte zowel functioneel als aantrekkelijk zijn voor een zo groot mogelijke groep van gebruikers? Om dit concreet te maken is het aangewezen om een checklist te doorlopen: is de voorziening vriendelijk voor kinderen, mensen met autisme, dementerenden...? Deze lijst kan natuurlijk lang worden en daarbij rijzen een aantal terechte zorgen.





Een eindeloze lijst van vriendelijkheden?

'Labeling' en het benoemen van 'stoornissen' kunnen leiden tot betere hulpstrategieën, maar er zijn ook risico's. Zo lopen we het gevaar dat we mensen, en zeker ook kinderen, in vakjes opsluiten, waardoor hun andere dimensies buiten beeld blijven. Er kunnen ook wedlopen ontstaan naar de meest kindvriendelijke gemeente, de meest autismevriendelijke stad... Soms leidt dit tot 'lege dozen', waarbij enkele realisaties worden uitvergroot om een gebrek aan systematische vooruitgang te verdoezelen. Maar we zien dat dit ook wervend werkt: het helpt om middelen vrij te maken, administraties te mobiliseren en allerlei partners hun rol te laten opnemen. Essentieel is wel dat een label altijd als iets dynamisch wordt opgevat: het is enkel een erkenning dat er continu diepgaande inspanningen worden gedaan. Gelukkig is dat het geval voor de labels kind- of autismevriendelijkheid in Vlaanderen.

Er blijft wel nog een praktische bekommernis van beleidsmakers en ontwerpers: de lijst van 'vriendelijkheden' dreigt eindeloos te worden. Daarom is het aangewezen om na te gaan welke principes voor autismevriendelijkheid raakpunten vertonen met dementie- en kindvriendelijkheid... De beste manier om dit te doen is om de voorwaarden concreet te maken voor specifieke beleidsdomeinen, contexten en gebruiksgroepen. Op dat punt is er wellicht nog veel werk aan de winkel. Er blijven dus meer vragen dan concrete antwoorden, maar de discussie is op zijn minst gestart.



COLOFON

QuaJong, de wereld volgens kinderen en jongeren wordt 3x per jaar digitaal verspreid.

U kunt zich gratis abonneren via www.k-s.be

Daar kan u zich ook aanmelden voor het e-zine Kind & Ruimte.

Contactgegevens:

Lange Ridderstraat 22

2800 Mechelen

tel. 0487/023.390

info@k-s.be

Verantwoordelijke uitgever

Kind & Samenleving vzw.

Werkten mee aan dit nummer:

Johan Meire, Wouter Vanderstede.

Eindredactie: Kaat Schaubroeck.

Vormgeving: Karolien Verbanck

Overname van artikels uit QuaJong is geen probleem, mits expliciete bronvermelding.

Foto's, filmpjes en andere grafische elementen worden door het auteursrecht beschermd. Wil u ze reproduceren, dan moet u hiervoor de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming hebben van QuaJong.